

Polisi Cymeradwyaeth Foesegol Prifysgol

Cyflwyniad

Mae Prifysgol Wrecsam wedi ymrwymo i gynnal y safonau gorau posibl o foeseg, manwl gywirdeb, a gonestrwydd yn ei holl ymchwil, ac yn ceisio diogelu urddas, hawliau a llesiant y rheiny ynghlwm â'r ymchwil a gynhrychir. Er mwyn cyflawni'r ymrwymiad hwn, mae'r Brifysgol yn gofyn bod yr holl ymchwil a wneir dan ei nawdd, sy'n cynnwys cyfranogwyr dynol, deunydd dynol, data personol, anifeiliaid, neu ymchwil, a all gael effaith ar yr amgylchedd, yn derbyn cymeradwyaeth moeseg ymchwil cyn dechrau'r ymchwil. Ni all Pwyllgor Moeseg Ymchwil y Brifysgol ddarparu cymeradwyaeth ôl-weithredol o gynigion ymchwil. Os byddwch yn casglu data cyn cael cymeradwyaeth, ni allwch ei ddefnyddio, ac efallai y bydd angen cynnal ymchwiliad i gamymddygiad ymchwil posibl.

Cwmpas

Mae'r polisi hwn yn cynnig fframwaith i sicrhau y gwneir yr holl ymchwil yn unol ag egwyddorion moesegol craidd. Mae'r un mor berthnasol i brosiectau a wneir gan staff neu fyfyrwyr y Brifysgol mewn unrhyw leoliad, gan gynnwys gwaith ar y cyd, gyda sefydliadau trydydd parti. Dylid dehongli ymchwil yn eang i gynnwys yr holl ymchwiliadau sy'n cael eu gwneud dan nawdd y Brifysgol, sy'n cynhrychu gwybodaeth, dealltwriaeth neu asesiad, boed wedi'i ariannu neu ddim.

Egwyddorion

Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i sicrhau bod ei gweithgareddau ymchwil sy'n cynnwys cyfranogwyr dynol, deunydd dynol, data personol, anifeiliaid neu ymchwil a all gael effaith ar yr amgylchedd, yn cael eu gwneud mewn ffordd sy'n parhau hawliau, urddas a llesiant pawb sy'n cymryd rhan. Mae egwyddorion arweiniol y Brifysgol wedi'u hamlinellu fel a ganlyn.

1. Dylai ymchwil geisio gwella'r buddion i unigolion a chymdeithas a lleihau risg a niwed posibl. Dylid lliniaru'r holl risgiau a niwed posibl gyda rhagofalon llym a dylid rhybuddio'r holl gyfranogwyr cyn iddynt gymryd rhan.
2. Lle bo'n bosibl, rhaid i holl gyfranogwyr ymchwil gymryd rhan yn wirfoddol, heb unrhyw orfodaeth na dylanwad gormodol. Dylid parhau a gwarchod eu hawliau, eu hurddas a'u hannibyniaeth mewn modd priodol.
3. Rhaid parhau cyfrinachedd y wybodaeth a ddarperir gan gyfranogwyr ymchwil, ac anhysbysrwydd ymatebwyr. Lle bo'n bosibl, dylid gwneud data yn ddiennw, a dylid cydymffurfio'n llawn ag egwyddorion Deddf Diogelu Data 2018. Gellir trafod data dim ond pan mae'r caniatâd i wneud hynny'n rhan o'r weithdrefn gydsynio.
4. Dylid cynnal annibyniaeth ymchwil, ac os na ellir osgoi gwrthdaro buddiannau, dylid eu gwneud yn glir.
5. Dylid dylunio, adolygu a gwneud ymchwil er mwyn sicrhau bod safonau uniondeb cydnabyddedig yn cael eu bodloni, ac y sicheir ansawdd a gonestrwydd.
6. Mae'n rhaid i'r ymchwil gyd-fynd â'r holl ofynion statudol perthnasol, a gofynion y sefydliad lle gwneir y gwaith ymchwil.

Cyfrifoldebau

Mae Pwyllgor Ymchwil y Brifysgol yn gyfrifol am ddarparu polisi a chanllawiau ynghylch moeseg ymchwil a chywirdeb ymchwil, gan sicrhau bod proses effeithiol a chadarn ar waith.

Mae pwyllgorau moeseg ymchwil y Brifysgol yn gyfrifol am hyrwyddo buddiannau cyfranogwyr mewn ymchwil drwy adolygu ceisiadau sy'n gofyn am gymeradwyaeth moeseg ymchwil, a sicrhau eu bod nhw'n cael eu cwblhau yn unol ag egwyddorion, polisiau a gweithdrefnau moeseg ymchwil y Brifysgol.

Mae aelodau staff yn gyfrifol am ystyried goblygiadau moesegol eu prosiectau ymchwil, gwneud eu hymchwil yn unol ag egwyddorion a gweithdrefnau'r Brifysgol, a chael cymeradwyaeth moeseg ymchwil ffurfiol gan y pwyllgor moeseg ymchwil perthnasol cyn dechrau arni.

Mae'r Goruchwyliwr yn gyfrifol am sicrhau bod y cyfrifoldebau uchod yn cael eu bodloni o ran ymchwil a wneir gan fyfyrwyr israddedig neu ôl-raddedig.

Proses Adolygu

Mae'r Brifysgol wedi ymrwymo i ddarparu proses adolygu foesegol annibynnol sy'n gymesur â'r risgiau sy'n bosibl. Mae'r broses hon yn cynnwys amrywiaeth o weithdrefnau ar gyfer mathau penodol o geisiadau. Gellir dod o hyd i'r holl weithdrefnau perthnasol ar ddiwedd y polisi hwn.

Ymchwil sydd eisoes wedi derbyn cymeradwyaeth foesegol

Bydd angen cymeradwyaeth foesegol gan y Brifysgol ar gyfer ymchwil sydd eisoes wedi derbyn cymeradwyaeth gan bwyllgor moeseg ymchwil cydnabyddedig arall. Fel arfer, bydd Pwyllgor Moeseg Ymchwil y Brifysgol yn adolygu ac yn cymeradwyo'r ceisiadau hyn drwy gydnabod y gymeradwyaeth a'r ddogfennaeth a gyflwynwyd gan y pwyllgor moeseg allanol.

Cymeradwyaeth Cydnabyddedig y GIG

Bydd ymchwil sy'n gofyn am weithdrefnau adolygu moesegol y Gwasanaeth Iechyd Gwladol angen cyflwyno cais drwy'r System Ymgeisio Integredig ar gyfer Gwaith Ymchwil (IRAS). Mewn achos o'r fath, bydd y Brifysgol yn goruchwyllo'r broses hon, ac nid oes angen cael cymeradwyaeth foesegol ychwanegol gan un o Bwyllgorau Moeseg Ymchwil y Brifysgol.

Ymchwil sy'n Cynnwys Anifeiliaid ac Effaith Amgylcheddol

Noder, nid oes gan Brifysgol Wrecsam drwydded sefydliad sy'n ofynnol dan Ddeddf Anifeiliaid (Gweithdrefnau Gwyddonol) 1986. Dylai unrhyw ymchwil gan staff neu fyfyrwyr sy'n cynnwys anifeiliaid, neu ymchwil a all effeithio ar yr amgylchedd, dderbyn cymeradwyaeth foesegol gan y Brifysgol ymlaen llaw, a chyfeirio at y gweithdrefnau perthnasol.

Adrodd am Ddigwyddiadau Niweidiol

Dylai'r holl staff a myfyrwyr fod yn gyfarwydd â'r weithdrefn adrodd am ddigwyddiadau andwyol cyn dechrau unrhyw ymchwil.

Apeliadau

Os gwrthodir cais gan un o Bwyllgorau Moeseg Ymchwil y Brifysgol, neu mae'r ymgeisydd yn credu bod yr amodau neu'r addasiadau y gofynnwyd amdanynt gan y pwyllgor yn annerbyniol oherwydd rhesymau ymchwil cyfiawnadwy, gall yr ymgeisydd apelio penderfyniad yr adolygiad. Gellir dod o hyd i fanylion pellach am y broses hon yn y Weithdrefn Apelio Moeseg Ymchwil.

Torri Polisi a Chwynion

Bydd y Brifysgol yn ystyried unrhyw doriad o'r polisi hwn, neu unrhyw doriad o delerau y cytunwyd arnynt ar gyfer prosiect, yn fater difrifol a all arwain at roi gweithrediadau camymddygiad ymchwil ar waith. Dylid adrodd achosion o doriadau a dybir i Bwyllgor Moeseg Ymchwil y Brifysgol rescadmin@glyndwr.a.cuk a all, dan yn rheoliadau, wrthod, gohirio neu dynnu cymeradwyaeth ymchwil yn ôl, boed yn rhan o weithdrefnau disgyblu neu fel arall.